

Norsk Folkehjelp

Fagbevegelsens solidaritetsorganisasjon

HK i Norge

Myanmar

Handel og Kontor i Norge

Statusrapport 2021

SOLIDARITET I PRAKSIS

Vi ønsker å rette en stor takk til Handel og Kontor i Norge for det gode solidaritetssamarbeidet. Vi har hatt et godt samarbeid i flere år, og deres viktige støtte bidrar til en mer solidarisk og rettferdig verden. Gjennom samarbeidsavtalen har forbundet bidratt til vårt Norad-støttede utviklingsarbeid i Myanmar.

Under valget i november 2020 vant Aung San Suu Kyis parti NLD, men med innskrenket makt for å påvirke landet i en mer demokratisk retning. For som tidligere, satt det militærstøttede partiet USDP fortsatt med mye av den lovgivende makta i landet.

Militæret godkjente ikke valget, og 1. februar i år tok de over makta gjennom et militærkupp. Situasjonen for sivilsamfunnet har siden vært svært kritisk. I frykt for liv og sikkerhet for egne ansatte og medlemmer, har flere av Norsk Folkehjelps partnerorganisasjoner gått under jorda for å fortsette sitt viktige arbeid. I tillegg til en politisk og demokratisk

krise, har også høy koronasmitte og en vanskelig økonomisk situasjon rammet sivilbefolkningen hardt.

Norsk Folkehjelps overordnede mål i Myanmar er å støtte opp om og bidra til at våre partnerorganisasjoner står bedre rustet i demokratiarbeidet. Arbeidet favner bredt, og det gjøres blant annet gjennom arbeid for kvinners rettigheter, ytrings- og organisasjonsfrihet og for en mer rettferdig fordeling av naturressursene. Stadig flere organiserer seg og samler seg i store aktivistnettverk – noe som er med på å styrke demokratiet. Dette er noe vi har jobbet med lenge, og som Handel og Kontor er med på å muliggjøre gjennom vårt samarbeid.

Sammen står vi så mye sterkere i dette viktige arbeidet. I tillegg har forbundet, klubbene, avdelingene og regionene bidratt med økonomisk støtte til andre deler av vårt arbeid i perioden. Å ha en samarbeidspartner som Handel og Kontor betyr mye for oss. Vi deler det

samme verdigrunnlaget, noe som er viktig for å kunne nå de målene vi setter oss og for å motivere oss til å gjøre et godt arbeid.

Tusen takk for støtten. Vi ser fram til å fortsette det gode samarbeidet i en ny avtaleperiode!

Henriette Killi Westhrin

Henriette Killi Westhrin
generalsekretær, Norsk Folkehjelp

Norsk Folkehjelp er fagbevegelsens humanitære solidaritetsorganisasjon. Vi jobber med internasjonalt utviklingsarbeid, sanitet og redningstjeneste, humanitær mine- og eksplosivrydding og flyktning- og integreringsarbeid. Norsk Folkehjelp har rundt 13 000 medlemmer i Norge, og 2300 ansatte i 31 land.

NORSK FOLKEHJELP I MYANMAR

I 2021 er det 17 år siden Norsk Folkehjelp startet opp i Myanmar. Landet har endret seg mye, men har fortsatt en lang vei å gå mot et demokratisk samfunn. Militærkuppet i februar ble et nytt hinder.

Fram til 1948 var Burma en britisk koloni. Fjorten år senere tok militæret over ledelsen i landet, som nå ble kjent som ett av verdens mest brutale militærregimer og fordømt av det internasjonale samfunnet for grove brudd på menneskerettighetene. I 2011 startet en reformprosess. Fire år senere vant Aung San Suu Kyi og hennes parti Nasjonalligaen for demokrati (NLD) det første frie valget på over 50 år.

Fortsatt liker ikke folk å snakke om politikk. At 25 prosent av parlamentet før militærkuppet i år var utpekt av militæret, noe som er nedfelt i grunnloven av 2008, kan være noe av grunnen til dette. Antallet politiske fanger økte både før og etter kuppet. Frie medier eksisterer neste ikke, derfor er Facebook en stor makt-

faktor. Fagbevegelsen står veldig svakt. Før militærkuppet i februar i år var det bare i bedrifter med mer enn 30 ansatte hvor arbeidstakerne hadde lov til å organisere seg.

I oppstarten i 2004 var Norsk Folkehjelp hovedsakelig engasjert i landbruksprosjekter, som en måte å få innpass på i et land hvor myndighetene anså enhver form for politisk arbeid som svært truende. Etter hvert som det politiske klimaet begynte å endre seg rundt 2009, søkte Norsk Folkehjelp i økende grad å støtte prosjekter med en mer direkte og tydelig politisk dimensjon.

I dag støtter vi i hovedsak prosjekter knyttet til demokratisering, likestilling, menneskerettigheter og natur-

ressursforvaltning. Vi samarbeider med noen av de mest politiske og progressive organisasjonene i landet som over lang tid har bidratt til å mobilisere for reformer. Disse er også i frontlinja i protestene mot det nye militærdiktaturet.

Fra 2012 og fram til kuppet hadde vi også et program for humanitær nedrustning i Myanmar. Dette arbeidet er nå satt på vent.

Utgitt av: Norsk Folkehjelp
Trykk: LO Media
Layout og tilrettelegging: Kirsti Knudsen og Anne Vines
Foto: Norsk Folkehjelp

VANSKELIG Å VÆRE VALGOBSERVATØR

Norsk Folkehjelps partnerorganisasjon PACE var den viktigste innenlandske valgobservatøren i Myanmar under valget i november 2020. Medlemmene gjorde en imponerende jobb til tross for sikkerhetsproblemer og koronarestriksjoner. Aung San Suu Kyis parti NLD vant valget, men det militærstøttede partiet USDP beholdt mye av den lovgivende makta.

Det nasjonale og regionale valget i november 2020 fant sted midt i pandemien, med restriksjoner, økende politiske spenninger og væpnet konflikt i områder befolket av minoriteter. Det oppsto mange utfordringer i valgprosessen, ikke minst når det gjaldt å nå ut til velgerne under strenge covid-19-restriksjoner. Mange innbyggere – særlig ungdom og velgere fra etniske minoritetsområder – stemte for første gang, i et land der kunnskapen om samfunnet og politiske valg er knapp.

Norsk Folkehjelps samarbeidspartner PACE styrker demokratiske institusjoner gjennom å ivareta borgerrettigheter og fremme folks deltakelse i valgprosessen. Siden anklager om valgfusk har vært et gjennomgående tema siden uavhengigheten, og har blitt brukt flere ganger for å rettferdiggjøre en militær maktovertakelse, var det viktig for PACE å gi innbyggerne grunnleggende kunnskap om hvordan valgene foregår. Det var også avgjørende å gjennomføre en landsomfattende valgobservasjon for å sikre at valgene ble gjennomført på en troverdig og rettferdig måte.

NÅDDE OVER 20 000 VELGERE

For å sikre sivilsamfunnets engasjement,

og inkluderende, åpne og rettferdige valgprosesser, gjennomførte PACE aktiviteter som opplæring i samfunnsspørsmål, produksjon av videoer, Facebook-kampanjer og teaterforestillinger for å oppmuntre folk til å stemme. PACE og organisasjonens samarbeidspartnere nådde ut til mer enn 20 000 personer (12 371 menn og 8459 kvinner) med sine aktiviteter. De lærte opp valgobservatører over hele landet til å overvåke de ulike trinnene i valgprosessen, fra framlegging av valglister til opprettelse av klageinstanser.

På valgdagen stilte PACE med totalt 2190 observatører. Noen av dem overvåket det som skjedde på selve valgdagen, andre hadde fulgt med på hele valgprosessen. I løpet av få timer rapporterte organisasjonen at stemmegivingen generelt hadde foregått på en troverdig måte. Rapportene deres ble sitert i utenlandske og nasjonale medier, og ble betegnet som den mest nøyaktige og pålitelige kilden i Myanmar.

LEDERE MÅTTE GÅ I DEKNING

I utgangspunktet avviste landets valgkommisjon PACEs offisielle forespørsel om å observere valget. Det tok flere uker og krevde mye argumentering før de fikk akkreditering.

Til tross for de ovennevnte begrensningene var valgdeltakelsen i 2020 veldig høy, selv blant vanskeligstilte grupper bosatt i fattige eller konfliktrammede områder. Etter valget fikk PACE trusler og krav om å trekke tilbake rapportene sine, og organisasjonens ledere måtte gå i dekning for å unngå å bli arrestert.

MYANMAR

Offisielt navn:

Republikken Myanmarunionen

Styreform: **Republikk**

Hovedstad: **Nay Pyi Taw**

Flateinnhold: **676 578 km² (litt større enn Frankrike)**

Folketall: **57,1 millioner**

Religion: **Buddhister (87,9 %), kristne (6,2 %), muslimer (4,3 %)**

Gjennomsnittsalder: **29,2 år (Norge: 39,5 år)**

Forventet levealder: **69,6 år (Norge: 82 år)**

Innbyggere under 24 år: **43 %**

(Norge: 30 %)

BNP pr. innbygger: **5142 USD (2019)**

(Norge: 63 633 USD, 2019)

Kilde: CIA World Factbook

Valget i Myanmar 8. november 2020 ble mottatt av befolkningen med spenning og glede, noe som forvitrer etter militærkuppet fire måneder senere.

UTFORDRINGER ETTER MILITÆRKUPPET

Den første dagen i februar 2021 tok Myanmars militærvesen Tatmadaw makta i landet gjennom et kupp. Aung San Suu Kyi, statsoverhode og leder av partiet National League for Democracy (NLD), ble arrestert, i likhet med andre høytstående politikere den demokratisk valgte regjeringen.

Dagen etter ble det som kom til å bli kjent som Civil Disobedience Movement (CDM) etablert, og siden da har folket i Myanmar kjempet en seiglivet kamp for demokrati, for å få løslatt NLD-politikere og andre politiske fanger, for å få avsatt militærjuntaen og få gjeninnført den NLD-styrte regjeringen som vant nasjonalvalget i november 2020.

Det er gjennomført omfattende demonstrasjoner og streiker i sektorer som helse, utdannelse, bankvesen, transport og administrasjon. Under portforbud har folk stått på balkongene sine og hamret på stekepanner og kasseroller i protest, og det er organisert «klappekampanjer» der tusenvis av mennesker klokka fem hver ettermiddag har stått i gatene og applauderte de streikende.

Protestene, som begynte som ren ikke-voldsmotstand, ble møtt med ekstrem vold fra Myanmars militærstyrke. Selv barn og unge ble beskyttet under demonstrasjoner, og massearrestasjoner ble hverdagslig. Rapporter om tortur under arrest har vært vanlig, og flere aktivister har også blitt drept i arresten.

Rik på mangfold

Handel og Kontor er tilknyttet nettverket Rik på mangfold – en fagbevegelse for alle. Nettverket drives av Norsk Folkehjelp og er til for LO-forbundene. Forbundet har ved å bli med i nettverket forpliktet seg til å jobbe systematisk for å ha et arbeidsmiljø fritt for diskriminering, med tillitsvalgte som gode rollemodeller. HK skal også jobbe aktivt med å være et trygt og inkluderende forbund for alle, et forbund som verdsetter og bruker all kompetansen som fins i et mangfoldig arbeidsliv.

MÅTTE GÅ UNDER JORDA

Situasjonen ble etter kort tid så uutholdelig at mange sivilsamfunnsorganisasjoner – deriblant våre partnere – ble tvunget til å stenge kontorene og heller arbeide fra steder de anser som tryggere. Mange aktivister, medlemmer og ansatte i organisasjonslivet, fagforbund, streikekomiteer, CDM og uavhengige medier har blitt nødt til å flykte, enten ut av landet eller internt i Myanmar, gjerne til områder kontrollert av de etniske minoritetsgruppene i grenseområdene til Thailand.

Av sikkerhetsmessige hensyn bestemte Norsk Folkehjelp at det mest ansvarlige vi kunne gjøre var å evakuere våre internasjonalt ansatte i månedsskiftet mars-april. Våre landprogrammer har siden da blitt ledet av vårt internasjonale team i Thailand.

STORE ENDRINGER

Norsk Folkehjelps programarbeid har endret seg mye siden kuppet. Mye av innsatsen er nå konsentret om demokratiaktivistenes ekstreme behov for sikkerhet, som for eksempel koordinering av *safe houses*, utdeling av simkort og såkalte *burnerphones* – enkle telefoner uten nett som det er vanskeligere å overvåke.

Før sommeren 2021 var dessuten Myanmars koronasituasjon så ille at folk sto i meterlange køer utenfor overbelastede krematorier. Store deler av befolkningen ble smittet av deltavarianten i rekordfart. Mange av Norsk Folkehjelps ansatte og deres familier var blant dem som ble smittet i denne perioden. Sykehusene har vært fulle eller stengt, tilgangen på oksygen ekstremt begrenset, og folks bevegelsesfrihet minimal grunnet militærets voldelige aktiviteter.

Den finansielle situasjonen har også

Fagbevegelsen frykter for livet til arrestert aktivist

Man Zar Myay Mon fra organisasjonen Myanmar Alliance for Transparency and Accountability (MATA) ble arrestert av militærjuntaen 8. juni 2021. Han ble skutt i låret og tatt til fange sammen med to av sine venner da de var på vei til et møte. Han skal ha blitt banket opp og torturert, for siden å ha blitt overført til et militærsykehus for å få behandling. Man Zar Myay Mon har i mange år arbeidet for å bedre forholdene i gruveindustrien, og har siden militærkuppet i Myanmar i februar ledet protester mot militæret. 14. juni skal han ha blitt overført til politiets varetekt, og ifølge MATA blir han siktet for flere påståtte lovbrudd i forbindelse med protestene mot maktthaverne. HK og andre LO-forbund er bekymret for ham og for situasjonen i Myanmar. De arbeider for at militærregimet må få vite at Norge og verdenssamfunnet ikke har vendt blikket bort, og krever at det blir iverksatt sanksjoner fra det internasjonale samfunnet som kan bidra til å stoppe de voldelige overgrepene.

Man Zar Myay Mon etter at han ble arrestert.

forverret seg dramatisk. Landet mangler tilgang på kontanter, og militærjuntaen har innført begrensninger på pengeuttak i minibankene. Ifølge Verdensbankens estimater er Myanmars økonomi ventet å «krympe» med 18 prosent i løpet av året.

GI DITT BIDRAG

Alle HKs klubber, avdelinger og regioner oppfordres til å bidra økonomisk til arbeidet i Myanmar. Det kan enten gjøres ved å opprette en egen innsamling på Facebook eller Spleis, til vippsnummer 10145 eller direkte gjennom bank til kontonummer 9001 08 76000. Husk å merke støtten med «Myanmar».

FÅ INFORMASJON

For mer informasjon og spørsmål, kontakt: Inger Helene Vaaten i HK, tlf.: 900 34 214, e-post: inger.helene.vaaten@hknorge.no eller Are Stranden i Norsk Folkehjelp, tlf.: 911 33 226, e-post: arest@npaid.org

FØLG OSS

facebook.com/folkehjelp
twitter.com/norskfolkehjelp
Norsk Folkehjelp PB 8844 Youngstorget
0028 OSLO
Tlf.: 22 03 77 00
www.folkehjelp.no